

Valgkampe giver økonomisk nonsens

Børsen den 19. marts 2026

Valgkampe giver økonomiske kommentatorer store problemer. På den ene side er valgkampe unikke perioder, hvor politikere foreslår mærkværdige og rent ud sagt idiotiske forslag til økonomisk politik og reformer.

Der er således meget at skrive om, men på den anden side er det meget sjældent, at der er noget som helst nyt under solen. Så hvad gør man som kommentator?

Mit svar på dagens spørgsmål er at overveje, hvor de store mængder nonsens kommer fra. Svaret kommer således fra den gren af samfundsvidenskaberne, der kaldes public choice og bl.a. bruges til at analysere, hvorfor dårlig økonomisk politik kan være politisk attraktiv.

Første del af svaret er, at vælgere sagtens kan vide, at en given politik er skadelig for landets økonomi som helhed, men alligevel stemmer for den, fordi den er personligt gavnlig for dem, og umiddelbart betales af naboen, 'de rige' eller næste generation.

Fra den kant kommer politik som regeringens fødevarercheck eller socialdemokraternes Arne-pension: politik, der er unødvendigt dyr og ikke løser et reelt problem, men som kan købe stemmer hos bestemte, udvalgte grupper.

Anden del er mere simpel. Mange vælgere er økonomiske analfabeter, enten fordi de ikke forstår økonomiske sammenhænge eller vælger ikke at være interesserede.

En del af forskningen i populisme peger på, at netop disse vælgere tiltrækkes af politik, der lover meget, men som bare normalt informerede vælgere forstår, er enten ulogisk, urimelig dyr eller direkte skadelig.

Donald Trumps handelspolitik er det seneste og uhyrligt klare eksempel, men også franske vælgeres insisteren på større offentligt forbrug, uden nogen form for finansiering, er et eksempel, der skaber meget store problemer.

En tredjedel af svaret skal findes i særinteressers påvirkning af politik og den offentlige debat.

Valgkampe er perioder, hvor partier lover mange ting, de bliver holdt op på efter valget.

Det er derfor unikt værdifuldt for særinteresser i mange afskygninger at presse deres politikforslag ind i debatten og på partiets agendaer. Lavere fødevareroms, lønløfter til

bestemte offentligt ansatte og dyr symbolpolitik finder således vej ind i debatten, selvom økonomer fra alle sider advarer.

Sidst, men ikke mindst, har de færreste politikere ret meget indsigt i nationaløkonomi – også selvom nogle af dem mener, de har.

Folketinget er som gruppe ofte overraskende politisk inkompetent.

Det gælder ikke mindst deres idéer om industripolitik, der ikke blot hviler på forestillingen om, at de selv ved, hvor fremtidens industri skabes, men også hvor i landet, den skal ligge.

Økonomisk historie er fyldt med eksempler på, hvor galt det kan gå, når regeringer vil kontrollere det, de ved mindst om, og får input fra særinteresser.

Valgkampe er episoder, hvor politikere har ekstra incitament til at give vælgerne de mest absurde økonomiske løfter. Det går sjældent særligt godt.

Christian Bjørnskov